

P. L. B. VOKIETIJOS KRAŠTO VALDYBOS

INFORMACIJOS

Nr. 11 (18)

1952 m. spalio 1 d.

T U R I N Y S

1. PLB suvažiavimas Londone
2. Lietuvių organizacinė veikla
3. Balsai iš Lietuvos
4. Skirtingos nuotaikos Lietuvoje ir Latvijoje
5. Partizanai Kaltinėnų apylinkėse 1948-51 m.
6. Spaudos ir kitos žinios

PLB SUVAŽIAVIMAS LONDONE

Rugsėjo 13-15 d. Londone įvyko numatytas Europos kraštų lietuvių bendruomenių vadovų suvažiavimas, kuriame dalyvavo D. Britanijos PLB pirmininkas P. Varkala, Vokietijos - Pr. Zundė, Italijos - St. Lozoraitis jun., Švedijos - J. Pajėjus, DBL Sąjungos pirmininkas M. Bajorinas ir DBLS Centro Valdybos nariai. Šveicarijos ir Belgijos kraštų lietuvių bendruomenių pirmininkai, negavę laiku vizų, negalėjo atvykti.

Bendruomenių vadovų pranešimai

Italijoje, karui pasibaigus, buvo keli tūkstančiai lietuvių, bet dėl nepalankių ekonominių sąlygų dauguma išvyko ir dabar tėra apie 150, jų tarpe 80-90 dvasiškių. Dvasiškiečiai gyvena Šv. Kazimiero Kolegijoje ir didžiąją jų dalį išlaiko Amerikos lietuviai. Kultūrinė veikla tokio mažo skaičiaus bendruomenėje beveik neįmanoma. Nutautėjimo pavojus, ypač mišriose šeimose, didelis. Negrūdami lietuviškos spaudos ir neturėdami ryšių su tautiečiais, Italijos lietuviai greit eina nutautėjimo keliu. Jiems reikalinga didžiųjų lietuvių kolonijų pagelba.

Švedijoje prieš antrąjį Pasaulinį Karą lietuvių kolonija sudarė pasilikę pasiuntinybės tarnautojai ir lietuviai stipendininkai, studijuoja Švedijos universitetuose. Tik 1944 m. per Šventosios uostą atvyko apie 200 lietuvių, žvejų šeimų ir ke-liolika šeimų nuo Biržų ir Kauno. Vėliau iš Suomijos ir Norvegijos atbėgo apie 100 vyrų, buv. darbo batalionuose. Iš Liepojos apsupimo, po Vokietijos kapituliacijos, prasiskverbė dar

20 lietuvių, kurių 9 švedai vėliau išdavė sovietams. Grupinę emigraciją į Švediją užbaigė Stuthofo kacetų kaliniai, o per Lenkijos uostus prasimušė dar apie 10 lietuvių. Lietuvius Švedijoje globojo, vieton buvusios pasiuntinybės, Lietuvos Komitetas

Didžiąją lietuvių dalį išemigravus į JAV ir Kanadą, dab lietuvių koloniją sudaro 50 viengūnių, 16 lietuviškų ir 21 mišrių šeimų. Jie gyvena išsimėtę po kraštą ir tik Stockholme yra kiek didesnis lietuvių susibūrimas. Materialinė būklė gera, nes dirba daugiausia savo profesijos darbą ir atlyginami lygiai su švedais. Akademikams ir aukštesnio laipsnio karininkams švedų valdžia davė darbo prie mokslinių institucijų. Vyresnio amžiaus lietuvių intelektualams neteko dirbti sunkaus fizinio darbo. Bendruomenės valdyba šelpia lietuvius Vokietijoje ir, reikalui esant, pačioje Švedijoje. Aukos renkamos švedų visuomenėje per Baltiska Humanistiska Forbundet, kur lietuvius atstovauja ponas Urbonas, Lingis ir Pajaujis.

Nutautėjimo pavojus šiai kartai negresia, bet vaikų padėtis mišriose šeimose yra kritiška. Tokias šeimas reikia aprūpinti lietuviškąja spauda ir knygomis. Tiek Italijoje, tiek Švedijoje, pažymėtinas geras bendruomenės sugyvenimas, kurio nepaveikia nei partinis susiskaldymas, nei partinės rietenos.

D. Britanijoje naujųjų lietuvių dabar yra apie 3.000, bet DBLS narių tėra kiek daugiau 1.000. DBLS sudaryta kiek kitokiu principu, nes į ją deleguoti bei rinkti įvairių organizacijų atstovai. Jos veikla yra labai plati ir šios apžvalgos rėmuose netelpanti. Visa lietuviškoji spauda skelbia iš jos veiklos žinių ir ją tegalima būtų apibūdinti gal atskiru straipsniu.

Vokietijos bendruomenės veiklos apžvalgą turėjome progos mūsų biuletenyje skelbti Krašto Tarybos posėdžio proga.

Bendradarbiavimas

Svarstant visų Europos kraštų lietuvių bendruomenių bendradarbiavimo klausimus, pasisakyta už kovos prieš genocidą suaktyvinimą. Visuose kraštuose bus skleidžiami "Stop Genocide" ženkleliai, prašant už juos aukoti kovai prieš genocidą. Bus stengiamasi atkelti iš JAV genocido parodą. Bendruomenių vadovybės savuose kraštuose sueis į santykius su tokiomis organizacijomis, kurios irgi būtų susidomėjusios genocido paroda ir galėtų jos paruošimą paremti materialiai. Surinkti iš grįžusiųjų iš Lietuvos vokiečių duomenys ir jų pasakojimai ketinama išleisti atskira knyga, gal įvairiomis kalbomis. Vokietijos Krašto Valdybai pavadama pasirūpinti tiek parodos atkėlimo, tiek knygos leidimo reikalu padaryti atitinkamas kalkuliacijas bei atlikti paruošiamuosius darbus.

Informacijų teikimą ir propagandą norima suintensyvinti. Pageidaujamas vienas informacijų skyrius, aptarnaujantis visas Europos bendruomenes. To skyriaus uždavinys turėtų būti informacinės medžiagos rinkimas, jos koncentravimas vienoje vietoje kad visi žinotų, kur vienu ar kitu klausimu galima kreiptis. Tą darbą dirbti prašytas prie Vokietijos Krašto Valdybos veikiantis Informacijų Skyrius, kuris tokiu būdu turės tarnauti visų Europoje likusių bendruomenių reikalams.

Suvažiavine pasiūlyta ir pasiūlymui pritarta, kad DBLS leidžiamas "Britanijos Lietuvis" taptų visų Europos lietuvių bendruomenių organu. Tam jis turėtų pakeisti pavadinimą, o šalia jo leidėjo, DBLS, turėtų būti sudaryta leidėjų taryba, kuri nustatytų bendrą laikraščio liniją. Leidėjų tarybos nariai būtų savo bendruomenių atstovai ir kartu dalininkai, nešą pagal tam tikrą proporciją nuostolius arba pasidalinę pelną. Reformos informacijų ir laikraščio srityje numatomos prarasti po Naujųjų Metų, o iki to laiko atliekami paruošiamieji darbai ir planai.

Knygų leidimo ir spaudos platinime srityje nutarta siekti sujungti leidėjų Europoje jėgas tuo būdu, kad Europos kraštus aptarnautų viena leidykla, o Europos kraštų bendruomenių vadovės imasi suintensyvinti spaudos platinimą.

Nutarta daugiau kreipti dėmesio į vaikų vasaros stovyklas. Suvažiavimas pageidauja, kad jos būtų rengiamos Vokietijoje ir Anglijoje, o į tās stovyklas būtų kviečiami kalmyninių kraštų lietuvių vaikai. Anglijos ir Vokietijos lietuvių bendruomenių vaikai turėtų keistis: Vokietijos lietuviukai stovyklautų Anglijoje, o Anglijos - Vokietijoje.

Apsvarsčius dar visą eilę smulkesnių praktiškų reikalų, nusistatyta tokius suvažiavimus kviešti kasmet. Sekantis suvažiavimas turėtų įvykti Vokietijoje ir būtų ruošiamas Vokietijos Krašto Valdybos, kuri iki to laiko tam tikra prasme būtų lyg Europos kraštų lietuvių bendruomenių sekretariatas. Suvažiavimą pageidaujama sukviesti kitų metų birželio - liepos mėn. bėgyje.

LIETUVIŲ ORGANIZACINĖ VEIKLA

KRAŠTO VALDYBOS PIRMININKAS BONNOJE

Krašto Valdybos pirmininkas, p. Pr. Zundė, rugsėjo mėn. pabaigoje aplankė Bonnoje UNO Augštojo Komisarų pabėgėlių reikalams įstaigą, kur tarėsi dėl paskolos gimnazijos statybai gavimo. Iš pokalbio paaiškėjo, kad Pabėgėlių Bankui skirtųjų statybos kreditų dalinimo nuostatai dar neišdirbti ir kreditams gauti prašymai iš viso bus svarstomi tik po kokių 6-8 savaičių.

Pabėgėlių Ministerijoje p. Pr. Zundė dar kartą teiravosi dėl praktiškų lietuvių kolonijos statybos sąlygų. Jis taip pat lankėsi įvairiose vokiečių organizacijose. Grįžusiųjų belaisvių organizacijoje tartasi dėl bendradarbiavimo, kurio pasėkoje Krašto Valdyba galėtų gauti iš sugrįžėlių visas prieinamas žinias, kiek jos liečia Lietuvą ir lietuvius.

Su vokiečių organizacija Volksbund für Frieden und Freiheit p. Pr. Zundė jau pradėjo paruošiamuosius pasitarimus dėl genocido parodos perkėlimo iš JAV į Vokietiją. Tai minčiai organizacija visiškai pritaria ir principe užtikrina tiek moralinę, tiek materialinę paramą, keliant ją į Vokietiją ir parengiant ją įvairiuose Vokietijos didmiesčiuose.

- 4 -

LIEUVIŲ BENDRUOMENĖ VOKIETIJOJE DIDĖJA

Krašto Valdybos suvestinėmis rugpjūčio-rugsėjo mėn. statistikos žiniomis, organizuotų lietuvių Vokietijoje yra

	Vaikų	Vyrų	Moterų	Iš viso
BRITŲ ZONA: Žemutinė Saksonija	518	487	546	1.551
Schleswig-Holstein	794	744	928	2.466
Nordrhein-Westphalen	80	114	99	293
AMERIKIEČIŲ ZONA	801	1.608	830	3.239
PRANCŪZŲ ZONA	49	104	93	245
	<u>2.242</u>	<u>3.057</u>	<u>2.495</u>	<u>7.794</u>

Tokiu būdu organizuotoji lietuvių bendruomenė Vokietijoje ne tik neturi tendencijos mažėti, bet paskutiniu laiku dargi gerokai padidėjo. Palyginti su gegužės mėn. statistikos duomenimis, ji padidėjo 352 nariais.

Augimo tendencija ir toliau reiškiasi. Vienur kitur atsiranda pavienių lietuvių, o kai kur jie susiburia net į nedidelės seniūnijas. Tokia nauja seniūnija rugsėjo mėn. įsistatė Bad Kreuznache, p. M. Maksvyčio pastangomis, kuris steigiamojo susirinkimo išrinktas tos seniūnijos seniūnu. Tai yra tuo tarpu tik keliolikos žmonių seniūnija, bet visi dirbantieji ir susipratę lietuviai. Girdėti, kad apylinkėje yra ir daugiau lietuvių. Reikia tikėtis, kad jie susiras ir prisiglaus prie naujai įsteigtos seniūnijos.

PIRMAS DEPORTACIJOS BANDYMAS VOKIETIJOJE

Krašto Valdyba rugsėjo mėn. gavo iš vieno tautiečio pagalbos šauksmą, nes jam Cellės Oberkreisdirektoriaus patvarkymu uždrausta toliau gyventi Vokietijos federalinės respublikos teritorijoje ir įsakyta tuojau iš jos išvykti.

Krašto Valdyba tuoj pranešė apie tai UNO Augštojo Komisarui istaigai, o pati kreipėsi į Žem. Saksonijos vidaus reikalų ministeriją. Kadangi Krašto Valdyba apie bylą tuo tarpu turi tik tautiečio pranešimą, kuris kaltinamas pasikėsimu nužudyti, bet neigia savo kaltę, tai su ministerija tartasi dėl šios bylos iš principo ir prieita sutartinos nuomonės, kad deportacija negali būti įvykdyta. Remdamasi šia ministerijos konsultacija, Krašto Valdyba kreipėsi į Cellės Oberkreisdirektorių, prašydama deportacijos patvarkymą sulaukyti ir Krašto Valdybai tuojau pranešti apie tolimesnę šios bylos eigą. Tikimasi, kad jau žemesnėse instancijose pavyks šią bylą mums palankia prasme išspręsti.

NAUJA DILLINGENO APYLINKĖS VALDYBA

Bendruomenės susirinkime naujai išrinktoji Valdyba pasiskirstė pareigomis: pirmininkas - Jonas Rauchas, sekretorius - Edvardas Getneris ir išdininkas - Ignas Žilionis. Kontrolierium išrinktas Viktoras Paukštaitis.

Dillingene pasilikęs nedidelis lietuvių būrelis rugsejo 10 d. galutinai persikėlė į naujai pastatytus blokus. Buvusi stovykla visai likviduota. Gyvenimas naujuose butuose patogesnis, nors daugeliui bus daug sunkesnis. Dalis lietuvių gyvena iš bedarbių arba socialinės pašalpos.

Gyventojų nuotaka nebloga. Gyvenama viltimi grįžti iš čia laisvoni Tėvynėn. Rugpiučio 30 d. bendruomenę aplankė Balfo pirmininkas, kan. Končius, ir įsteigė šalpos komitetą. Bendruomenės vadovybė abejoja šių Balfo pirmininko pastangų reikalingumu, tačiau tikisi, kad tuo nebus atsiektas koks susiskaldymas ir kad didesnių nesusipratimų savųjų tarpe nebus. Šalpos komitetą sudaro Sirvinskaitė, Žilionis ir Kalvanas.

Bendruomenė žada ir toliau pagal išgales remti Krašto Valdybos darbus, dar uoliau rinkti privalomus solidarumo mokesčius ir bendradarbiauti su visa organizuotąja lietuvių bendruomene.

LABIAU VERTINAMA LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ

Neseniai įvykę Krašto Tarybos rinkimai pareikalavo tikslesnio bendruomenės narių sąvokos supratimo. Bendruomenės idėjai žalingas Balfo pirmininko, kan. Končiaus, aplinkraštis ir jo pareiškimai žodžiu kai kuriuose susirinkimuose, sukėlė nerimo ir diskusijų narių tarpe. Apylinkių valdybos, tų diskusijų išdavoje, pradėjo griežčiau taikyti bendruomenės statutą, pašalindamos nedrausmingus narius iš bendruomenės.

Džiugu konstatuoti, kad net iš bendruomenės pašalintieji jos nariai rimtai žiūri į bendruomenės nario sąvoką, nenumoja į tai ranka, bet jautriai reaguoja. Bendruomenės Garbės Teismas, praėjusią kadenciją neturėjęs skundų, šiais metais turės svarstyti visą eilę principinio pobūdžio skundų ir išaiškinti atskirais atvejais narių pareigas ir teises.

Vienas pašalintasis, pavyzdžiui, reikalauja sau teisę būti bendruomenės nariu, nors jis ir jo žmona yra rusai, bet Lietuvos rusai. Jis buvo pašalintas ne dėl tautybės, bet dėl priklausymo ir lietuvių ir rusų bendruomenėms. Jis ilgame rašte aiškina, kad prisirašęs tik prie pravoslavų tikybos žmonių, o rusai jį į savo grupę įtraukę automatiškai, be jo pareiškimo.

Skundai keliama ir grupėmis, o kai kur, nepatenkinti savo vadovybe, bendruomenės nariai pačiai bendruomenei nelieka abejingi, bet savo solidarumo mokesčius siunčia Krašto Valdybai tiesiog, norėdami likti pačioje bendruomenėje ir nepaneigdami jos svarbos ir naudos.

Įdomu, kad vieno mažesnės orientacijos nario skundas Garbės Teismui pateko į Hannoverio vokiečių teismo įstaigą, iš ten buvo persiustas jo gyvenamosios vietos teismui ir pagaliau išsiaiškinta, kam jis priklauso ir tada skundas pateko į Krašto Valdą su antrašu "Litauisches Gericht".

NAUJŲ TRANSPORTŲ IŠ LIETUVOS NELAIKIAMA

Kai kurie vokiečių laikraščiai paskelbė lietuvių laikraščio "Trentis" samprotavimus, kad, turimomis žiniomis, sovietai, esą, ruošiasi išgabenti iš Lietuvos likusius vokiečius į Vokietiją. Kai kurie vokiečių laikraščiai nepažymėjo šaltinio ir atrodo, kad skelbiama žinia yra iš pačių vokiečių šaltinių.

Krašto Valdą pasiteiravo apie tokius galimus transportus iš Lietuvos pabėgėlių ministerijoje ir sužinojo, kad tiek (ministerija, tiek pereinamoji stovykla Friedlande naujų transportų tuo tarpu nelaukia. Laukiamas tik transportas iš Varšuvos, bet ne iš Lietuvos.

BALSAI IŠ LIETUVOS

Medžiai užė, lapeliai šlamėjo
Vėtra laužė medelių šakas.
Pakraštyje sargyba stovėjo:
Partizanas, paruošęs granatas.

Pasislėpęs tarp medžių šakelių,
Pasislėpęs tarp medžių giliai.
Pasigirdo, kad priešai jau slenka,
Enkavedų didieji būriai.

Pastebėjo jų žvėrišką žvilgą
Pasigirdo vien šauksmas gil:
Kieta, kruvina Stalino ranka
Kuri žudo Lietuvos vaikus.

Ir numetęs į gatvę tyčiojo
Sakė: Kelkis, laisva Liet
Ko guli, ar kovoti nenori,
Ar jau taip nuvargai
Ar tau jau gana

- 1) Šventos Onos naktį į Traupės miestelį
Staiga atkeliavo žiaurioji mirtis.
Netoli kapinių, taip ramioj vietelėj,
Du mūsų broliukai užmerkė akis.
- 2) Vien graži tyla. Tyliai dar alsavo:
Angelas rymojo, išskėtęs sparnus.
Veliausim su Mariu, mėlynės gynėju,
Nes jo išsiilgo mėlynas dangus.
- 3) Mirdamas Mariukas sunkiai suėjavo,
Granatos sproginas pritarė dar jam.
Dar aušrelei auštant, rusai prakeiktieji
Kruvinus lavonus dėjo vežiman.

- 4) Sužinos motulė tą didįjį skausną,
Kad jau jos pražuvo trečiasis sūnus.
Jos raukšlėtu veidu ašaros riedėjo,
O širdelę slėgė skausmas toks gilus.

*
*
*

Krašto Valdyba, planingai apklausinėdama grįžusius iš Lietuvos vokiečius, surenka nemaža medžiagos, kurios dalį čia dedame. Tai yra grįžusiųjų pasakojimai, kuriuos duodame be komentarų ir savo korektūros. Čia paduodamos dainos, dabar dainuojamos Lietuvoje partizanų ir šiaip susipratusių lietuvių, atvežtos iš Lietuvos užrašuose.

Lietuvoje į subuvimus partizanai atsinešdavo dainų ir partizaniškų eilėraščių, kuriuos skaitydavo ir dainuodavo. Mergi - nos šias dainas nusirašydavo ir rinkdavo poezijos albumo prasme, nors rašydavo į paprastus sovietiškus mokyklinius sąsiuvinius, kuriuos paskui reikėdavo slėpti. Slėpdavo ant augšto arba įkišdavo į butelį ir užkasdavo. Lietuvoje dabar iš viso yra paprotys viską užkasti.

Viena iš dabar grįžusių vokiečiaiū, sekama lietuvių merginų papročiu, taip pat rinko dainas ir nusirašinėjo jas iš partizanų į sąsiuvinius. Du tokius sąsiuvinius ji turėjo drąsos, išsiuvusi į palatą, 1951 m. grįždama į Vokietiją, slapta atsivežti.

*
*
*

Kai apie mus groja automatai,
Apie mus skraido mirtis,
Prisimenu gimtąjį sodžių
Ir melsvas mergaitės akis.

Sudie, tu graži lietuvaite,
Pakelki žydriąsias akis
Į šitą Lietuvos gynėją,
Kuriam nėra baisi mirtis.

Sudie, tu graži lietuvaite,
Laikas keliauti toliau.
Jei žūsiu už laisvę rytoj jau,
Manęs nebelauki daugiau.

*
*
*

Ateis diena gal paskutinė,
Žiūrėsim, kas garbės sulauks,
Ar trūks lietuviška krūtinė,
Ar mūsų priešas pasitrauks.

*
*
*

SVIRTINGOS NUOPLIKOS LIETUVOJE IR LATVIJOJE

Viena iš sugrįžusiųjų vokiečių, Lietuvoje gyvenusi tik 1948-49 m., o vėliau, iki grįžtant, Latvijoje, netoli Idėpojos, tarp kitko, pasakoja:

"Kaimuose, iki kolchozų atsiradimo, ūkininkai laikė ūkio darbininkus ir jiems per metus mokėdavo iki 400 rublių. Išsira- dus kolchozams ir suvarius į juos visus ūkininkus, kolchozai niekam nemokėjo pinigais. Už darbą žmonės gaudavo tik javų ir tų nevisuomet būdavo, nes kolchozas, atidavęs valstybei prievolę, apmokėjęs skolas MTS už mašinų paskolinimą, pritrūkdavo sėk- lai.

1948-49 m. pragyvenimo standartas kaime buvo gana augštas. Žmonės švaistėsi pinigais ir maisto produktais, nes jų buvo per- teklius. Pav., už vieną darbo dieną, kasant pas ūkininką bulves gaudavau 30 ir daugiau rublių pinigais, visą dieną maitindavo ir dar vakare duodavo 20 kiaušinių ir lašinių.

1950-51 m. iš Latvijos kelis kartus buvau Lietuvą aplankiusi. Pragyvenimo standartas buvo visai smukas: žmonės valgė tik duona o ir ta buvo juoda, kaip žemė, neskanu ir su 70% bulvių priemai- šų...

Radio aparatų mačiau turint, tačiau žmonės juos slepia, ka- neitartų klausantis užsienio. Už tai gresia 25 metai Sibiro. "Amerikos Balsas" girdimas. Teko pasiklausti ir kitų pranešimų vokiečių kalba iš Hamburgo ir Londono. Užsienio radio transla- cijos komentuojamos gyvai, bet tik savųjų ratelyje. Naujausios pasaulio žinios tuoju pasklinda po žmones. Paskutiniai įvykiai, atidžiai sekami ir daromos savotiškos išvados: karas jau rytoj, ar karas po mėnesio... "Amerikos Balso" pranešimai labai naudo- gi, nes duodami sava kalba, bet per nuobodūs, išskinant, kas yra bolševizmas. Jei Lietuvoje žinoma ir be "Amerikos Balso", net kur kas geriau...

Daug komunistų Lietuvoje nebuvo. Visoje apylinkėje galėjo būti 2-5, bet ir tai ne vieši kompartijos nariai, nes tokius (o jau pat likviduodavo partizanai. Partijon žmonės verbuojami vi- sokiausiais būdais: siūloma geresnis darbas, tarnybos ir pasko- los namams statyti. Žmonės partijon nestoja, nenorėdami eiti prieš savo sąžinę, bijodami ateities ir partizanų. Komunistų partijoje 70% yra rusai ir žydai.

Apylinkėse buvo labai daug partizanų. 1950 m. balandžio mė- Linkimuose, netoli Skuodo, partizanai buvo išplėšę daug krautu- vių ir kelis kolchozus iššlavę, tačiau pakeliui šiek tiek il- giau užtruko ir juos prieš aušrą ant tilto pasitiko milicija ir NKVD. Įvyko ilgas ir žiaurus susišaudymas, kurio metu žuvo la- bai daug partizanų.

Man dar gyvenant Paežerių kaime, prie Upynos, 1948 m. ga- le, pas šeimininką stėjo penki partizanai, iš kurių du pažinau. Jie visi buvo jauni vyrai ir dėvėjo lietuviškas karines unifor- mas. Tik vienas iš jų buvo vokiečių aviacijos karininko unifor- ma. Jie, pasitarę tarp savęs lietuviškai, priėjo prie manęs ir pristatė tą aviacijos karininką, sakydami, kad tai mano tautie- tis. Jis man prisistatė kažkokia slapyvarde ir bavarų terme pati sakė esąs kilimo nuo Müncheno.

Kiek Lietuvoje didelis ir aktyvus partizanų veikimas, tiek Latvijoje apie tai visiškai nieko negirdėti. Ten ir žmonės sovietams pasyvesni ir labai daug pataikūnų ir išdavikų. Palyginus su Lietuva, Latvijoje yra neįmanoma jokia antibolševikinė veikla. Ten ir jaunimas visu 100% daugiau komunistinis. Vienas iš daugelio pavyzdžių: motina siunčia 15 metų amžius sūnų bažnyčion, gi sūnus atsako: "Tylėk, kapitaliste ir mauke, nes kitu atveju aš tave sutvarkysiu".

Vyriausybė imasi griežčiausių ir rafinučiausių priemonių prieš partizanus. Jei apylinkėje pastebėtas partizeninis veikimas, ta apylinkė užtvindoma šnipais, kontroliuojami visi keliai ir vieškeliai, dieną naktį tikrinami asmenų dokumentai. Yra specialios skrajojanti NKVD kariuomenės dalys, kurios iš nakties apsupa ištisas apylinkes ir kiekvienas, bent kiek įtariamas ar pagautas atvykęs iš kitos apylinkės, suimamas ir pristatomas kontrolės centrui".

PARTIZANAI KALTINĖNŲ APYLINKĖSE 1948-1951 M.

Gerai organizuoti

Nuo 1948 m. gyvendamas Kaltinėnų apylinkėse, sugrįžusis turėjo ryšių su partizanais, nors tiesioginiai jiems nepriklauso. Jis juos lankydavo stovyklose, o apie juos sužinodavo iš ūkininkų. Apie 1950 m. partizanai ėmė mažėti, bet paskutiniu laiku jų esą dar daugiau, kaip anksčiau. Palyginus su pasakotojui seniau žinomais partizanais apie Žagarę, Kaltinėnų partizanai atrodo dar geriau organizuoti, kas matosi jau ir iš jų aprangos. Jei Žagarėje tik dalis buvo uniformuota, tai dabar jau visi turėjo vienodas uniformas, - su auliniais batais ir lietuviškomis kepurėmis. Žiemą - baltus apsiaustus. Pasakotojas pažinojęs apie Kaltinėnus keletą tokių grupių, nors jų veiksmuose nedalyvavęs ir nebuvęs liudininku.

Partizanų žygiai

Sugrįžusis girdėjęs, kad partizanai išiverždavo ir į miestelius, užpuldavo milicijos nuovadas, magazinus. 1949 m. į Silalę atvažiavęs sunkvežimis su partizanais, apsirengusiais kaip rusai. Jie įėję į banką ir, paėmę visus pinigus, išvažiavo.

Šokių vakarėlių Lietuvoje nėra. Jei toks kur rengiamas, tai ateina partizanai ir susirinkusiuosius linksmintis išblaško. Visų pirma tą namą, kuriame susirinkama, apsupa, kad niekas neišeitų. Paskui ta proga kolchozų tarnautojus, pirmininkus, sąskaitininkus ir pan. priverčia išsipirkti ir numauna jiems batus ir kelnes. Sitokios akcijos prieš šokių vakarėlius esą labai dažnas reiškinys. Būdamas partizanu Žagarėje, jis pats jose dalyvavęs, o apie Kaltinėnus ne vieną kartą buvęs stebėtoju.

Su milicija susitikti tokiomis progomis netekdavo. Ji šokių vakarų vengdavo, nes jiems buvo pavojinga išsigėrimo proga. Milicija kaimuose visada jaučiasi nesaugi ir visur labai atsargiai elgiasi.

Paskutinis susitikimas su partizanais

Tai buvo 1950 m. vasario mėn. 20 d. Tada pasakotojas dirbęs kolchoze, bet negalėdamas iš darbo išsimaitinti, eidavęs gėgetauti. Jis žinojęs, kad į pietus nuo Kaltinėnų yra partizanų. Vienoje sodyboje ant kalno prie trobos jį pasitikęs vyriškis ir paklausęs, kas jis esąs. Pasakotojas atsakęs, kad "vokietuks", bet tas pareikalavęs dokumentų. Kadangi dokumentų neturėjo ir pažįstamų kaime nebuvo, tai jį sulaikė ir išsiuntė kitą vyrą apie jį pasiteirauti. Tas, po kurio laiko grįžęs, pranešė, kad "šitas žmogus tvarkoje".

Išėjęs į trobą pamatė, kad jį pilna partizanų. Jis likęs su jais visą vakarą - lošę kortomis, rūkę ir kalbėjęsi. Vieną pažinęs, kad yra vokietis ir šis patvirtinęs, kad esąs kilęs iš Klaipėdos krašto ir jau + metai miške. Besikalbant, vėliau atėjo vienas vyras su radio žinių pranešimu, kuri garsiai visiems perskaitęs. Žinios buvo mašinėle surašytos ant vieno lapo.

19 val. partizanai pradėjo ruoštis. Visi prausėsi, skutosi, valė rūbus su šepetiu, valė batus su batų tepalu ir kai kurie net dantis su dantų pasta. Paskui apsisiautė baltais apsiaustais. Po to visi sustojo maldai. Vienas jų kalbėjo, o kiti kartojo. Maldoje buvo paminėti žuvusieji draugai ir mirusieji artimieji. Po to užsidėję kepures pusbalsiu dainavo ir kariškai saljutavo. Atsisveikindami jie jam sakė, kad jis Vokietijon negriš. Partizanai išėjo, o jis liko sodyboje naktoti.

SPAUDOS IR KITOS ŽINIOS

" KUR NEMUNAS DEKA..."

Tokia lietuviška antraštė dėda Lietuvos vokiečių laikraštis "Hämatstimme" Nemuno pakračių vaizdus. Įdomu, kad straipsnyje ne tik vietovės vadinamos neiškraipytai bei suvokietintais vardais, bet kai kur tekste pasirodo tokie pavadinimai, kaip "Prisikėlimo Kirche", "Nevėžistal" arba "auf der Tunelio gatve in Kaunas".

Tame pačiame numeryje, Nr. 8-9, duodama labai daug žinių iš Krašto Valdybos leidžiamo biuletenio vokiečių kalba. Rašoma apie Pasaulio Lietuvių Bendruomenės konstrukciją, apie lietuvių atstovų dalyvavimą Pasaulinės Liuteronų Sąjungos kongrese Hannoverėje, apie prof. Žalkausko išrinkimą VLIKO VI pirmininku, apie lietuvių katalikų ir krikščionių demokratų kongresus Amerikoje, apie lietuvių namus Argentinoje ir apie lietuvių koloniją Čikagoje, kur lietuviai turi du dienraščius ir keturiuose lietuviškuose bankuose visas personalas yra lietuviai. Taip pat rašoma apie Krašto Valdybos leidyklos leidinį "Kaip jie mus sušaudė".

ANTI-KOMUNISTINĖ PROPAGANDA SOVIETŲ MANEVRUOSE

Rytų Vokietijoje vykstančių sovietų kariuomenės manevrų metu labai paplito antikomunistiniai atsisaukimai ir rusiška emigracinė spauda. Kai kuriose kariuomenės stovyklavimo vietose jų tiek išberinama, kad jiems surinkti siunčiami vokiečių mokyklų mokiniai ištisosis klasėmis, kaip p. Schwerine, kur mokiniai buvo vežami kariškais rusų sunkvežimiais.

MGB ta proga praveda tardymus ir sekimus. Neurupino aerodrome dėl to kilo konfliktas su igula, kurio metu suimta 18 latvių. Visur sustiprinti kariniai ir liaudies policijos patuliai. RIA žiniomis, sovietų zonos rusų igulose kas mėnesį paskleidžiama apie 500.000 antikomunistinių lapelių ir apie 6.000 egzempliorių spaudos.

"DAUGUVOS VANAGŲ" SUVAŽIAVIMAS

"Baltische Rundschau" žinute, rugpiūčio mėn. Augustdorfe įvyko latvių organizacijos "Daugavas Vanagi" suvažiavimas, kurio metu Centro Komiteto pirmininkui, ats. pulk. Janums, dalyvaujant latvių legiono gener. inspektoriui, ats. generolui Bangerskiui, buvo įteikta buvusi latvių legiono vėliava. Vokiečius atstovavo ir jų vardu sveikino ats. pulk. Götzel. "Vanagai" Freiburge išsigijo namus, kur bus apgyvendinti latvių karo sužalotieji.

SPORTAS LIETUVIŲ VASARIO 16 GIMNAZIJOJE

Rugsėjo 27 d. gimnazija ruošia didelę sporto šventę, kurioje mokiniai viešai pasirodys savo darbu įrengtose lengvosios atletikos aikštelėse.

Rugsėjo 17 d. gimnazijos berniukai lankėsi Hamburge, kur gražiai sužaidė ir pelnytai - 7 : 3 santykiu - laimėjo stalo teniso rungtynes prieš vokiečių gimnaziją (Wissenschaftliche Oberschule in Eimsbüttel). Lietuvius atstovavo Kazirskis, Kempka ir Brakauskas. Rungtynės buvo labai įtemptos ir įdomios ne tik lietuviams, bet ir vokiečiams, kurie visą laiką pasižymėjo nepaprastu taktingumu. Lietuvius simpatijas laimėjo vokiečių gimnazijos direktorius Dr. Minners, kuriam gimnazijos sportininkų globėjas, p. O. Gešventas, įteikė tautinę juostą, taip pat ir gimnazijos parengimų organizatorius, jos gimnastikos mokytojas.

Tą pačią dieną vakare E.T.V. sporto salėje mūsų krepšinininkai: Brakauskas, Kazirskis, Kempka, Venclovas, Bireta, Polkis ir Reišys sužaidė draugiškas rungtynes prieš Hamburgo ir Siaurės Vokietijos meisterį, Eimsbüttel Turn Verein.

Rungtynės buvo gana kietos, pradžioje mums gerokai nesėkmingos, bet baigėsi 29:28 mūsų naudai. Iš mūsų pusės teisėjavo stud. Aukštikalnis. Vokiečiai talkoje turėjo porą amerikiečių, kurie savo dideliu ūgiu ir gana tiksliais metimais padidino jų krepšių skaičių. Rungtynės buvo įdomios tuo, kad fiziškai silpnesni mūsų sportininkai turėjo didelę spartą, daug gražių derinių gerą nuotaiką ir daug takto. Sportininkus kukliai priėmė Hamburgo lietuviai, gyv. Hamb.-Altona stovykloje, ir kun. V. Šarka.

SEKMINAS PAVYZDYS

Pono B. Jacikevičiaus leidykla "Pašvaistė", 560 Grant Ave, Brooklyn, N.Y., paėmė iš Krašto Valdybos 100 Vargo Mokyklos ženklielių, kuriuos ketina lipinti ant parduodamų knygų, gaidų ir plokštelių.

Tai labai gražus susipratusio lietuvio pavyzdys, kuri, tiki mės, paseks ir kitos leidyklos ir tuo padės Krašto Valdybai išlaikyti Vokietijoje lietuviškasias mokyklas.

PASIKALBĖJIMAS SU DR. P. KARVELIU

"Latvija" savo paskutiniame rugsėjo 27 d. numeryje skelbia platų pasikalbėjimą išlaisvinimo temomis su VLIKo VT Užsienio Tarnybos Valdytoju, Dr. P. Karveliu, dėdama laikraštyje ir jo nuotrauką.

PATIKSLINIMAS: Rugsėjo 8 d. minėjimo Pinneberge aprašymo išibrov klaidų, kurias patiksliname:

Eilėraščius deklamavo ne E. Sveikauskaitė, bet E. Špilgauskaitė, o trečios Himnas nuskambėjo silpniau ne dėl to, kad beliko lietuvių vos 15, bet dėl to, kad jų tiek minėjime nedalyvavo. Pinneberge apylinkėje registruotų lietuvių yra 49.

Mašina prie miško sustojo
Ir liepė jaunuoliui išlipti.
Jaunuolis pamatė po kojų
Tą duobę, kurioje gulės.

Geriau manė būtų mairytė
Mažyti užkasus visai.
Dabar gi be karšto, be žvakės,
Kaip šuni i duobę imes.

Dar kartą aplink apsidairė,
Dar kartą paklausė, už ką?
Nors kruvinas duobėje gulėjo,
Bet lūpos šnibždėjo: už ką?

Panaudojus mūsų "INFORMACIJŲ" medžiagą spaudai, gerbiamas Redakcijai prašome nurodyti šaltinį.

Hannover-Kleefeld, Hegelstr. 6, Tel. 51954